

Nr 234.

Av herr Pettersson i Ersbacken, om ersättning av statsmedel till
I. L. Homman i anledning av olycksfall i arbete.

Genom riksförsäkringsanstalten regleras numera förhållandet mellan arbetare och arbetsgivare på ett betryggande sätt, och man kan säga, att härigenom kan en anställd känna trygghet och lugn mot en eventuellt uppkommen skada i arbetet och följderna därav. Alla arbetsgivare äro ju också skyldiga enligt gällande bestämmelser att skydda sina arbetare genom dylika försäkringar. Detsamma gäller också på andra områden, t. ex. biltrafiken, där en bilägare har skyldighet att skydda en allmänhet genom en försäkring.

Dessvärre inträffa ibland förhållanden, varigenom man kommer till den uppfattningen att brister alltjämt råda i bestämmelserna som reglera dessa mellanhavanden. Vi ha t. ex. frågan vem som är att betrakta som anställd i förekommande fall. Mellan föräldrar och barn gälla ej bestämmelserna, barn betraktas ej som arbetare gentemot sina föräldrar. Möjligheter finnas visserligen att teckna frivillig försäkring, och denna utväg tillämpas väl också i avsevärd utsträckning numera, men detta har nog, kan man säga, inträtt först på senare tid. Det vore önskvärt att bestämmelserna vidgades att omfatta alla som utföra ett arbete för andra, oavsett om de äro besläktade med arbetsgivaren eller ej, och det är att hoppas, att beslut i denna riktning kommer att fattas med det snaraste.

Erkännas bör, att riksförsäkringsanstalten i många fall kan komma i svåra situationer vid bedömningen av alla ersättningskrav. Anstalten har att taga ställning i förekommande fall, och detta måste ske med ledning av förefintliga utredningar. Är ett ärende tvistigt och det uppkommer olika meningar i något fall, blir väl frågan hur juristerna se på saken. Nu är det ju så här i livet, att en sak kan ses från två sidor. Den ena är den rent rättsliga, som grundar sig på lagens bokstav, och den andra den s. a. s. mänskliga, grundande sig på vad man kunde kalla ömmande omständigheter. För att belysa svårigheterna att komma till full rättvisa i detta avseende och där man får det intrycket, att vederbörande tagit något kallt på bedömningen, må ett fall omnämnas, som inträffade för 17 år sedan i Mockfjärds socken av Kopparbergs län.

Enligt avtal med Anna Persson, Brötjärna, Mockfjärd, hade Oskar Homman därstädes, vilken var innehavare av en cirkelsåg, åtagit sig att försåga visst parti virke för hennes räkning. Oskar Hommans son, Ivar Lennart Homman, som var sysselsatt med att bortskaffa det försågade virket från sågen,

skadades härunder till följd av olycksfall den 21 april 1932. Genom beslut den 9 juli 1932 förklarade riksförsäkringsanstalten, att ersättning icke skulle utgå i anledning av olycksfallet. Den skadade, för vilken Oskar Homman enligt riksförsäkringsanstaltens bedömning vore att anse som arbetsgivare, vore nämligen undantagen från den obligatoriska försäkringen på grund av § 2 i olycksfallsförsäkringslagen, som stadgade, att, där arbetet utfördes för allenast en arbetsgivares räkning, såsom arbetare enligt lagen icke ansåges arbetsgivarens hemmavarande barn eller föräldrar i förhållande till honom.

Sedan Oskar Homman anfört besvär häröver hos försäkringsrådet, fann rådet genom utslag den 4 november 1932 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

Efter det Oskar Homman i skrivelse till riksförsäkringsanstalten den 5 maj 1934 ånyo gjort framställning om ersättning i anledning av olycksfallet, förklarade anstalten genom beslut den 24 maj 1934, under hänvisning till försäkringsrådets nyssnämnda utslag, att anstalten funne skrivelsen icke föranleda någon anstaltens vidare åtgärd.

I ytterligare skrivelse till riksförsäkringsanstalten den 22 augusti 1934 anhöll Oskar Homman om målets upptagande till förnyad behandling. Genom beslut den 7 september 1934 förklarade riksförsäkringsanstalten, under hänvisning till försäkringsrådets omförmälda utslag och anstaltens beslut den 24 maj 1934, att anstalten funne Oskar Hommans sistnämnda skrivelse icke föranleda någon anstaltens vidare åtgärd.

Sedan Oskar Homman hos försäkringsrådet anfört besvär över riksförsäkringsanstaltens beslut den 7 september 1934 fann rådet genom utslag den 5 oktober 1934 ej skäl göra ändring i överklagade beslutet.

I skrivelse den 4 oktober 1943 har härefter Ivar Lennart Homman hos Kungl. Maj:t gjort framställning om ersättning i anledning av ifrågavarande olycksfall. Med skrivelse den 15 december 1943 har vidare riksförsäkringsanstalten överlämnat en den 7 december 1943 dagtecknad, till anstalten inkommen skrivelse, där Ivar Lennart Homman ånyo hemställt om ersättning på grund av berörda olycksfall.

Kungl. Maj:t fann förevarande framställning ej föranleda någon åtgärd.

Av intresse kan vara att taga del av polisrapporten i detta fall, som bl. a. säger följande:

»Den 21 april 1932 kl. 2 e. m. hade Oskar Homman jämte den skadade sonen, Ivar Lennart Homman, född den 20 nov. 1915, samt en Lars Höjer från Nysäl i Gagnefs socken varit sysselsatta med sågning av timmer å en Oskar Homman tillhörig s. k. cirkelsåg eller skogssåg, som varit uppförd å en av Fribergs Lars Ersson i Heden, Mockfjärd, förhyrd mark i Brötjärna. Sågningen hade utförts åt änkan Anna Persson i Brötjärna mot en legoavgift av 10 öre per kubikfot rundvirke eller högst 4 kronor per timme. För denna avgift skulle sågningen utföras av två man, vilka vore Oskar Homman och Lars Höjer. Den skadade Ivar Lennart Homman hade emellertid anställts av änkan Anna Persson att plocka undan bakar och försågat virke

under den pågående sågningen av hennes timmer. För detta arbete skulle Ivar Lennart Homman erhålla ersättning med 60 öre per timme. Angående de närmare omständigheterna vid olyckan berättade Oskar Homman följande: Sågningen hade varit i full gång vid kl. 2-tiden ifrågavarande dag. Själva sågningen hade skötts av Oskar Homman och Lars Höjer, under det att sonen Ivar Lennart Homman stått på ett avstånd av 1½ à 2 meter från den roterande klingan och plockat undan bakar och bräder. Sågen vore så inrättad, att endast ett bräde kunde skäras åt gången, varefter den på sågbordet liggande stocken gick åter med en hastighet av 70 meter i minuten. Ett bräde hade nyss skurits och det av matarverk reglerade sågbordet fördes just tillbaka med nyssnämnda hastighet. På bordet låg den under sågningen varande stocken. En ungefär 2 tum lång kvist å stocken fattade härvid tag i Ivar Lennart Hommans högra blusärm, så att Homman rycktes framåt mot klingan och fick högra handen mot densamma, med påföljd att handen helt och hållet avsågades strax framom handleden. Olyckan kunde icke tillskrivas bristande skyddsanordningar vid sågen utan hade helt och hållet förorsakats av den dåligt kvistade stocken. Ivar Lennart Homman vore medellös.»

Landsfiskalen i Gagnefs distrikt, Valdemar Jansson, som förrättat undersökningen, säger till sist i rapporten:

»Den skadade har indirekt varit anställd i änkan Perssons tjänst. Praxis synes vara att det arbete, som vid tillfället utfördes av den skadade, betalades särskilt av den, som ville ha försågat. Fråga torde sålunda vara, huruvida icke den skadade borde räknas såsom varande i tjänst hos den, för vilken timmer försågades. *Jag skulle för min del vilja tillstyrka utbetalning av rimligt belopp per år till den skadade, detta desto mer, som stor fattigdom råder i familjen och de alltid haft att kämpa mot svårigheter.*»

Då man läser denna landsfiskalens avslutning i rapporten känner man liksom att det skulle vara något fel. Bedömningen i detta fall har kanske varit vansklig och svår att göra. Det liksom stod och vägde. Utslaget hade lika gärna kunnat bli i den andra riktningen. Vare hur det vill med den saken, kan jag icke anse annat än att framtiden för den skadade, som är utan sin högra hand, måste te sig mycket dyster och bekymmersam och man liksom tycker att samhället borde träda hjälpande emellan på något sätt. Det gäller ju i detta fall en person, som enligt vad landsfiskalen yttrar »lever i stor fattigdom och alltid haft att kämpa mot svårigheter».

I anledning av ovanstående hemställer undertecknad,

att riksdagen måtte besluta att ersättning av statsmedel efter riksförsäkringsanstaltens grunder må tillerkännas Ivar Lennart Homman från Brötjärna i Mockfjärds socken av Kopparbergs län.

Stockholm den 22 januari 1949.

E. Pettersson,
Ersbacken.